

9. februar, 2004

Tapte jaktinntekter må erstattes!

Av styreleder Anders Kiær og adm. dir. Arne Rørå, NORSKOG

Energi- og Miljøkomiteen har en tilnærmet umulig oppgave foran seg når de skal utforme en rovdyrpolitikk som alle kan leve med. Deler av storsamfunnet ønsker ulv i Norge, en situasjon som påfører grunneierne store tap hvert år som følge av reduserte jaktinntekter. Rovviltmeldingen har ikke en gang vurdert de juridiske aspekter vedrørende erstatning for tapte inntekter i utmarksnæring. Faktisk foreslås problemet forsterket ved at de som lider de økonomiske tapene også skal holdes utenfor forvaltningen av ulven. Dersom Stortinget ikke nå vurderer erstatning for tapte inntekter fra jakt, vil meldingen være et kraftig stimuli til den illegale avskytingen av ulv som foregår i dag.

Beinkrok på livskraftig distriktsnæring

Jaktbasert utmarksturisme har fått et kraftig oppsving de siste ti årene og representerer en bransje som står på egne ben uten noen form for tilskudd. For mange i skognæringen har dette vært redningen i en tid da tømmerprisene har falt drastisk. Det er særlig elgjakten som rommer vesentlige verdier, både i form av kjøtt og jaktopplevelse. Da er det en utfordring når nyere forskning viser at et alfapar av ulv alene legger ned 150 – 200 elg i året. Bare kjøttverdien av en elg ligger på rundt 10.000 kroner, mens inntekten fra selve jakten med bevertning, overnatting osv. i mange tilfeller overstiger denne verdien pr. dyr. I tillegg mister man småviltjegerne som ikke lenger tør slippe hund i området. For lokalmiljøet betyr dette færre besøkende og tapte arbeidsplasser. Områdene øst for Glomma har mistet mange arbeidsplasser innen ulike næringer og det har vist seg vanskelig å etablere nye på tross av betydelig innsprøyting av offentlige midler. Nå vil Regjeringen gjøre området til en ulvesone. Med dette undermineres en næringen dette distriktet virkelig har naturgitte forutsetninger for å lykkes med og som ikke krever en eneste krone i tilskudd - jaktbasert utmarksturisme.

Drøfter ikke erstatning i meldingen

Rovviltmeldingen drøfter ikke denne problemstillingen, til tross for at det ligger en fyldig rapport om temaet på meldingens referanseliste, et arbeid utført av Professor Normann Aanesland ved NLH. Og når temaet ikke er drøftet er det sannsynligvis fordi det vil øke kostnadene for rovdynere ytterligere, men den uttalte begrunnelsen er at ”ingen eier viltet”. Kostnadene er der likevel, forskjellen er bare at de må bæres av enkeltpersoner i distriktene og ikke av de myndigheter som vil gjeninnføre ulven i Norge. Det er utrolig at et slikt overtramp i forhold til eiendomsretten kommer fra en Høyredominert regjering. Hvor ble det av Høyres prinsippfaste ideologi der eiendomsretten er en hjørnestein? Vi som representerer distriktene kan ikke akseptere at distriktsbefolkningens rettssikkerhet skal stå og falle på kostnadshensyn eller juridiske bortforklaringer fjernt fra folks rettsoppfatning. Faktum er at distriktene påføres store tap som følge av rovviltpolitikken uten at miljømyndighetene synes å være villige til å forholde seg til problemet.

Offentlig villedning

Saken rommer også noen politiske paradokser. Gjennom offentlige rapporter og landbrukspolitiske retningslinjer er det gitt klare signaler om at jaktpotensialet bør utnyttes for å øke aktiviteten og styrke økonomien i bygdene. Den ene landbruksministeren har avløst den andre med oppfordring til grunneierne om å investere i utmarksnæring. Hvis rovviltmeldingens politikk blir stående - hvem har da ansvaret for disse utrolig dårlige investeringsrådene? Det er nærliggende å tenke på bankenes råd til minstepensjonister og om å kjøpe obligasjoner og aksjefond som falt som blylodd. Her måtte rådgiverne stå til ansvar.

Hvorvidt manglende erstatninger er i strid med norsk lov er uklart, men det oppfattes å være i strid med viktige moralske prinsipper, særlig tatt i betraktning at staten har spilt en mangslungen rolle i forvaltningen av rovviltet. I 1845 fikk Norge eksempelvis en jaktlov som tok sikte på å utrydde rovdirene, og den offentlige forvaltning stimulerte til alt overmål jakten ved bruk av skuddpremier. Rovdyrene er altså bevisst fjernet ved offentlig hjelp, gjennom skuddpremie og lover. Nå skyves regninga for gjeninnføring av ulven over på de private grunneierne alene.

Ingen eier viltet, men...

I jaktloven fra 1899 fikk grunneieren enerett til all jakt og fangst på egen eiendom. Selv om retten til rovdirene nå synes noe uklar, er det lovfestet at det ikke er anledning til rovdirejakt eller avlving av rovdire uten grunneiers tillatelse. Derfor er det rimelig grunn til å hevde at Staten heller ikke har rett til å gjeninnføre rovdire uten tillatelse, subsidiært at grunneierne får erstatning for de økonomiske skader gjeninnføringen forvolder. Samtidig bør det legges merke til at viltet er en ressurs som normalt legges til grunn for verdiberegningen ved kjøp av en skogeiendom og søknaden til landbruksmyndighetene om konsesjon for denne. Altså vurderer landbruksmyndighetene denne inntekten fra skog og utmark som et fast innkomme, mens miljømyndighetene på sin side tvilholder på at dette er verdier som ikke tilhører skogeiere. Faktum er at skogeieren betalte for jaktverdiene da han kjøpte eiendommen og at staten godkjente verdien da de ga kjøperen konsesjon. Kjøperen har derfor et rettmessig krav på å beholde ressursene slik de er ervervet på lovlig måte. I motsatt fall svekkes forutsigbarheten, og dermed også mulighetene for å kjøpe eiendom for inntekts erverv.

Noe må noe skje !

Erfaring fra norsk bistandspolitikk i Afrika tilsier at en ikke klarer å forvalte en naturressurs uten at lokalbefolkningen er med på laget. Hvorfor praktiserer vi ikke selv det vi prediker for andre? Over tid kan man ikke akseptere en konflikt mellom rovdireinteressene og bygdebefolkningen lik den vi har i dag. En grunnsetning i naturforvaltningen er at problemer med å forvalte naturressurser oftest kan forklares med uklar eller manglende eiendomsrett. En forvaltning av en naturressurs hvor en gruppe privatpersoner må betale regningen for et "fellesgode" og hvor de som opplever dette godet som et problem skal holdes utenfor er dømt til å mislykkes. Å føre et betydelig antall ulv tilbake i norsk fauna uten at det offentlige er villige til å erkjenne at grunneiere har krav på å få kompensert sitt tap av jaktrettigheter, er et eksempel på uklare eierforhold. Så lenge ikke grunneiere, jegere og lokalbefolkning tas med på råd og føler reelt ansvar for forvaltningen av ulven vil den tjuvjakten som foregår intensiveres. Så er det da opp til myndighetene å bestemme seg for om de vil bruke penger på å etterforske tjuvjakt, eller om de vil legge forholdene til rette for rovdirepolitikken og samtidig redusere ressursbruken. Ved å erstatte skadene ulven påfører grunneier vil det siste være mulig.